

L-am servit pe regele Angliei

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

L-AM SERVIT PE REGELE ANGLIEI

Traducere din limba cehă de Jean Grosu

EDITURA
ART

Redactor: Alina Ioan

Tehnoredactor: Florin Paraschiv

Copertă: Alexandru Daș

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de gestiune
Colectivă a Drepturilor de Autor

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HRABAL, BOHUMIL

L-am servit pe regele Angliei / Bohumil Hrabal;
trad.: Jean Grosu. – Ed. a 3-a. – București : Editura Art, 2012.
ISBN 978-973-124-847-9

I. Grosu, Jean (trad.)

821.162.3-31=135.1

Bohumil Hrabal

Obsluhoval jsem anglického krále

© 1971, Estate of Bohumil Hrabal and Susanna Roth, Switzerland

© Editura ART, 2012, pentru prezenta ediție

Textele acestea au fost scrise în bătaia năprasnică a soarelui de vară, care-mi încingea mașina de scris în asemenea hal, încât de câteva ori pe minut își încleșta dinții și se bălbâia. Neputând să urmăresc orbitoarele foi de hârtie albă, n-aveam controlul asupra a ceea ce scriam, drept care, cotropit de beția luminii, am scris făcând uz de metoda automată; lumina soarelui îmi lua vederea în asemenea măsură, că nu mai deslușeam decât conturul mașinii sclipitoare, tabla carcasei era ceasuri în șir atât de încinsă, și, de atâta fierbințeală, paginile scrise se înfășurau în jurul valțului. Iar evenimentele ce se rostogolesc peste mine în ultimul an – încât n-am găsit încă timpul necesar să înregistrez moartea mamei mele –, ei bine, aceste evenimente mă silesc să las textul așa cum e, în prima formă, cu speranța că într-o bună zi voi avea răgazul și curajul să-l chinuiesc încă o dată și încă o dată, să-l refac, prelucrându-l spre o anumită clasicitate sau – sub impresia momentului și în eventualitatea că aș putea șterge spontaneitatea inițială a imaginilor – să pun mâna pe foarfecă și să decupez din text doar acele pasaje care, prin detașarea în timp, își mai păstrează prospețimea. Și dacă nu voi mai fi pe lume, s-o facă eventual unul dintre prietenii mei. Să scoată din el o mică nuvelă, sau o povestire mai mare. Și gata!

B. H.

P.S. Luna în care am scris acest text am trăit-o sub emoția „amintirii artificiale” a lui Salvador Dalí și a freudianului „afect strangulat care-și deschide drumul prin vorbire”.

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

CAPITOLUL I

Un pahar de grenadină

Fiți atenți la ce vă spun acum:

Când m-am prezentat la Hotelul PRAGA DE AUR, patronul m-a apucat de urechea stângă și, trăgându-mă după el, îmi spuse: „Aici, la noi, ești piccolo, ține minte acest lucru! N-ai văzut nimic, n-ai auzit nimic! Repetă!“ Și eu i-am răspuns că în acest local n-am văzut nimic și n-am auzit nimic. După care patronul m-a apucat de urechea dreaptă și, trăgându-mă după el, mi-a spus: „Și mai ține minte că va trebui să vezi totul și să auzi totul! Repetă!“ Și, cu uimire, am repetat că de acum încolo voi vedea totul și voi auzi totul. Și, uite așa, am început: în fiecare dimineață, la ora șase, ne adunam cu toții în salonul restaurantului ca la un fel de trecere în revistă a trupelor, apoi venea domnul hotelier; de-o parte a covorului erau aliniați șeful de sală și chelnerii, și la capătul coloanei stăteam eu, micuț, așa cum îi șade bine unui piccolo, iar de cealaltă parte a covorului se înșirau bucătarii și cameristele, femeile de serviciu, picolițele și spălătoresele de vase, și domnul hotelier străbătea încet culoarul, apropiindu-se de fiecare, să vadă dacă ne sunt curate plastroanele și gulerile de la cămașă, dacă fracul e fără pată, dacă nu-i lipsește vreun nasture, și se apleca înainte ca să verifice dacă încălțările sunt frumos lustruite și să constate, cu mirosu-i fin, dacă ne-am

îmbăiat cum trebuie picioarele, după care, spunea: „Bună ziua, domnilor, bună ziua, doamnelor...” Și din clipa aceea nu ne mai era îngăduit să stăm de vorbă cu nimeni, chelnerii mă învățau cum se înfășoară în șervet cuțitul și furculița, cum se așterne masa, mă puneau să curăț scrumierele, și-n fiecare zi trebuia să curăț coșulețul de tablă pentru crenvurștii calzi, căci eu mă duceam acum să vând în gară crenvurștii calzi, așa cum mă învățase predecesorul meu, care încetase a mai fi piccolo – acum era ajutor de ospătar și începuse să servească în restaurant –, ah, și cât s-a mai văicărit și s-a milogit săracul să fie lăsat să vândă mai departe crenvurști în gară! Mi se păruse aproape ciudată milogeala lui, dar curând mi-a căzut fisa, și-am înțeles cum devine cazul, și de-atunci n-aș mai fi părăsit pentru nimic în lume locul meu de vânzător de crenvurști calzi pe peronul gării, nu de alta, dar de mai multe ori pe zi se întâmpla să-i întind unui călător o pereche de crenvurști costând o coroană optzeci cu chiflă cu tot, și călătorul să nu aibă decât o hârtie de douăzeci de coroane, uneori chiar de cincizeci de coroane, iar eu să nu am niciodată să-i dau restul, deși buzunarele mi-erău întotdeauna doldora de mărunțiș, și astfel continuam să vând mai departe până când călătorul cu pricina sărea înapoi în vagon și, croindu-și din greu drum până la fereastră, întindea mâna spre mine, iar eu lăsam mai întâi pe peron coșulețul cu crenvurștii calzi, pe urmă începeam să mă scotocesc prin buzunare, făcând să zornăie bănuții, dar călătorul îmi striga să păstrez mărunțișul și să-i dau restul în bancnote, iar eu m-apucam să caut pe îndelete bancnotele până când impiegatul fluiera și striga poftiți în vagoane, și-atunci, tot pe îndelete, începeam să scot la iveală hârtiile de zece și de cinci coroane, și iată trenul se

punea în mișcare și eu începeam să alerg de zor de-a lungul garniturii și, când trenul prindea viteză, ridicam repede mâna sus de tot și, în sfârșit, bancnotele atingeau aproape degetele călătorului aplecat în afară – câte unul se apleca atât de tare, încât cineva din compartiment trebuia să-l țină zdravăn de picioare ca să nu zboare pe fereastră și, nu o dată, se întâmpla ca unul să atingă ușor cu capul streașina peronului, iar altul să dea cu capul de stâlpul semaforului –, pe urmă, degetele se îndepărtau cu repeziciune și eu, scoțând limba de un cot de atâta alergătură, mă opream cu mâna întinsă și gata, hârtiile erau ale mele, căci rareori se mai întorcea vreun călător ca să-și ceară gologanii înapoi, și așa se face că foarte curând am început să am bănișorii mei, să adun într-o lună câteva sutare, ba, până la urmă, să am chiar prima hârtie de o mie ascunsă sub saltea, nu de alta, dar în fiecare dimineață la ora șase, și seara, înainte de culcare, patronul venea să controleze dacă mi-am spălat cum se cuvine picioarele și, cel mai târziu la miezul nopții, trebuia să fiu în pat, și uite așa am început să nu aud nimic, dar să aud totul, și să nu văd nimic, deși vedeam tot ce se petrecea în jurul meu, vedeam această ordine și disciplină, vedeam cât de bucuros era patronul când ne credea învrăjbiți unii cu alții, Doamne ferește să fi mers casiera la cinema cu unul dintre chelneri – pe loc i-ar fi pus pe verde –, și tot așa am început să-i cunosc și pe clienții de la masa aceea din fundul sălii, aproape de bucătărie – masa pentru obișnuiții casei, căci în fiecare zi trebuia să spăl paharele acestor obișnuiți ai casei, și fiecare avea numărul lui și semnul lui distinctiv, paharul cu cap de cerb, paharul cu violete, paharul cu stema orașului – pahare colțuroase, pahare burduhănoase, urcioare de ceramică marca HB aduse tocmai

de la München –, și în fiecare seară se întrunea la această masă societatea aleasă a obișnuiților casei – domnul notar și șeful de gară, și președintele tribunalului, și medicul veterinar, și directorul școlii de muzică, și industriașul Jina, și pe toți îi ajutam să-și scoată haina și să-și pună haina, și când veneam cu berea, trebuia să așez, fără greș, fiecare pahar exact în fața celui căruia îi aparținea, și adeseori stăteam și mă minunam de faptul că niște oameni bogăți sunt în stare să se amuze o seara întreagă sporovăind despre lucruri atât de neinteresante cum ar fi, de pildă, că la ieșirea din oraș se afla o podișcă și lângă această podișcă se înălța, acum treizeci de ani, un plop, și gata gâlceava: unul spunea că în locul acela n-a fost nici o podișcă pe vremea plopului cu pricina, altul pretindea că n-a existat acolo o podișcă adevărată, ci doar o scândură prevăzută cu un parapet... și o țineau așa, sorbindu-și berea și pălăvrăgind întruna despre unul și același subiect, prefăcându-se – numai așa, de ochii lumii – că se sfădesc și se înjură în gura mare, strigând dintr-o parte a mesei că în locul acela se afla podișca, nicidecum faimosul plop, iar din cealaltă parte, că acolo se afla plopul, nicidecum podișca, după care se potoleau, se așezau liniștiți pe scaunele lor și totul era în ordine, țipetele acelea având doar menirea să le facă berea mai gustoasă – ca să nu mai zic că alteori se ciondăneau pe chestia berii din Cehia – unul zicea că pentru el cea mai bună e cea din Protivin, altul cea din Vodnany, al treilea pretindea că berea de Pilsen n-are pereche, al patrulea o ținea morțiș cu Nymbyrkul și Krušovice și o țineau așa întruna, și iar începeau să se răstească unii la alții, să țipe peste masă, dar în realitate se iubeau între ei, și țipau numai așa, de florile mărului, ca să

se întâmplă ceva, ca să-și omoare și ei, într-un fel, vremea în ceasurile serii...

Odată, tot așa, în clipa în care îi aduceam berea șefului de gară, l-am văzut pe acesta aplecându-se peste masă, ca să povestească, pe un ton confidențial, că medicul veterinar fusese văzut joi seara la fetele de la Paradisu', unde a urcat în cameră cu frumoasa Jaruška, în clipa aceea, directorul școlii primare a ținut să-l corecteze, șoptind că, într-adevăr, veterinarul fusese văzut acolo, dar nu joi, ci miercuri și nu cu Jaruška, ci cu Vlasta și uite așa, s-au distrat toată seara sporovăind despre domnișoarele de la Paradisu', și cine a mai fost pe acolo și cine n-a fost, iar eu, auzind pălăvrăgelile lor, mi-am zis în sinea mea că, de-acum încolo, puțin îmi pasă dacă la ieșirea din oraș se afla o podișcă și un plop, sau numai podișca fără plop, sau numai plopul, că mi-e totuna care bere e mai bună, dacă cea de Branik sau cea de Protivin, și nu mai voiam să văd și să mai aud nimic în afara celor ce se petreceau acolo sus, la Paradisu'. După socotelile mele, datorită banilor pe care-i pusesem deoparte de pe urma vânzării crenvurștilor pe peronul gării, îmi puteam permite luxul de a îndrăzni să calc pragul Paradisului, căci, vorba ceea, pe peronul gării mă pricepeam, dacă era cazul, să izbucnesc în hohote de plâns, și cum eram atât de micuț, un picolaș cum scrie la carte, oamenii dădeau din mână nepăsători în semn că renunțau să le mai dau restul, socotind, de bună seamă, că sunt un orfan amărât. Și în seara aceea a început să se coacă în mintea mea un plan bine gândit: într-o zi, la ora unsprezece noaptea, după îmbăiatul picioarelor, mă strecor frumos pe fereastra odăiței mele și mă duc să-mi arunc un ochi la Paradisu'. Ziua aceea memorabilă a început la hotelul

nostru PRAGA DE AUR într-un fel de animație, aș zice, sălbatică. Înainte de amiază se instalase în local un grup de țigani, bine îmbrăcați, cu buzunarele doldora de bani, că de, erau meșteri cazangii, și stăteau frumos la masa lor, înfulecau tot ce era mai bun, și de fiecare dată când mai comandau ceva arătau că-s plini de bani, că aveau cu ce să plătească. Directorul școlii de muzică stătea la o masă, aproape de fereastră și, întrucât țiganii făceau tăărăboi, dumnealui s-a mutat la o altă masă în mijlocul salonului, fără însă a-și întrerupe lectura – citea de bună seamă o carte foarte interesantă, judecând după faptul că domnul director era cufundat cu nasul în ea chiar și în timp ce se ducea să se așeze cu trei mese mai încolo, și își găsea scaunul bâjbâind, dar neîncetând nici o clipă să citească, și nu se oprea din citit nici atunci când se așeza, văzându-și mai departe de lectura lui. Iar eu ștergeam de zor paharele obișnuiților casei și le cercetam cu grijă privindu-le în bătaia luminii soarelui, era încă înaintea amiezii, taman câteva supe și câteva gulașuri de servit clienților, dar personalul restaurantului, chiar și atunci când n-avea nimic de făcut, era dator să facă ceva, drept care, ca să nu se spună că tăiem frunze la câini, toți chelnerii, la fel ca mine, trebuia și ei să facă ceva, până și șeful de sală, și el în picioare, rânduia în sertarele bufetului furculițele și cuțitele, iar unul dintre chelneri se apucase să îndrepte și să netezească, încă o dată și încă o dată, fețele de masă... când, deodată, cum mă uitam afară prin paharele împodobite cu panorama Orașului de Aur, am zărit o hoardă de țigani furioși alergând ca smintiții pe stradă, și iată-i dând buzna în Praga noastră de aur și, cu șișurile scoase probabil înainte de a pătrunde pe coridor, s-au năpustit ca o vijelie spre țiganii cazangii, dar aceștia, ca și

când ar fi fost pregătiți pentru această invazie, au sărit de pe scaune cu o repeziciune uimitoare și, trăgând mesele după ei, le țineau mereu în față ca pe niște scuturi, astfel încât țiganii cuțitari să nu se poată apropia de ei – cu toate acestea, doi dintre ai lor zăceau deja pe podea cu câte un cuțit grosolan înfipt în spinare, iar cuțitarii, pe măsură ce înțepau, mai tăiau și ceva dintr-o mână, și așa se face că mesele erau acum pline de sânge, dar domnul director al școlii de muzică își vedea mai departe de cititul lui și zâmbea în timp ce furtuna aceea țigănească tuna și fulgera, făcând ravagii, nu doar în preajma directorului, ci și deasupra capului său, pătându-i cu sânge părul și cartea; de două ori îi înțepaseră masa țiganii zurbagii, dar domnul director nu se lăsa impresionat, continua să citească, fără să-i pese de nimic, iar eu, ascuns pe sub mese, mă furișam în patru labe spre bucătărie, în timp ce cuțitarii chiuiiau și zbierau ca ieșiți din minți, și lamele cuțitelor sclipeau și scăpărau în bătaia soarelui, improșcând lumini strălucitoare ce zburau ca niște musculițe aurii prin tot localul restaurantului nostru Praga de aur, în timp ce țiganii cazan-gii se retrăgeau, dispărând unul câte unul fără să achite consumația; și toate mesele erau acum pline de sânge, pe podea zăceau două trupuri neînsuflețite, pe una din mese zăceau exact două degete retezate și o ureche tăiată cu o zvâcnitură de cuțit și, ceva mai încolo, pe o altă masă, se vedea o bucată de carne macră, despre care doctorul chemat să-i examineze pe cei doi înjunghiați și celelalte resturi macabre a declarat că e un file de toată frumusețea, ce provenea din mușchiul unei mâini vâjnoase – numai directorul școlii de muzică, cu capul sprijinit în palme și cu coatele bine înfipte în tăblia mesei, își vedea liniștit de lectura lui, în timp ce toate celelalte mese

se îngrămădeau acum unele peste altele la ieșirea din local, alcătuiind baricada ce acoperise fuga țiganilor cazangii; în momentul acela patronului nostru nu-i dădu altceva prin minte decât să-și tragă pe el o vestă albă, presărată cu albine, ca apoi să se posteze în fața restaurantului și, ridicând pumnii strânși înaintea clienților ce dădeau să intre, să le spună cu o voce sugrumată de emoție: Ne pare rău, din păcate la noi s-a întâmplat un incident, până mâine e închis. Și mie mi s-a dat sarcina să mă ocup de toate fețele de masă năclăite de sânge, să scot în curte această risipă de amprente digitale și urme de palme, să aprind cazanul mare din spălătorie, după care fetele de la bucătărie și femeile de serviciu au fost nevoite să le înmoaie, să le frece și apoi să le fiarbă pe toate; pe urmă mi-a venit mie rândul să întind pe funie fețele de masă, să se usuce, dar cum eram mititel și nu ajungeam până la funie, treaba asta a trebuit s-o facă în locul meu una dintre fetele de la bucătărie și eu îi dădeam la mână, una câte una, fețele de masă stoarse și jilave, și cum îi ajungeam exact până la piept, afurisita profita și își bătea joc de mine lipindu-și sânii de obrajii mei, chipurile din greșeală, și sânii ei lăsați, când unul, când altul peste ochii mei, îmi întunecau vederea lumii exterioare, și totul mirosea atât de plăcut și totul era atât de frumos, și, pe urmă, când se apleca ea ca să ridice din coș o față de masă, era rândul meu să-i văd vâlceaua dintre sânii ce se legănau și deveneau iar țepeni ori de câte ori fătua se îndrepta din șale, iar fetele de la bucătărie nu încetau o clipă să hohotească și să mă ia peste picior: ia spune, puștiule, câți ani ai? Ai făcut paisprezece? Și când?... Pe urmă, încet-încet, a început să se lase înserarea, s-a stârnit o ușoară adiere de vânt și fețele de masă erau înșirate astfel încât alcătuiam în curte

niște draperii despărțitoare, ca acelea pe care le întindem noi în restaurant atunci când se serbează în local o nuntă sau se organizează un banchet pentru un cerc restrâns – și iată că, în scurt timp, aveam din nou totul frumos pregătit și în local totul strălucea de alb și curățenie, și peste tot unde te uitai nu se vedeau decât garoafe, căci în toate zilele se aducea la noi câte un coș încărcat cu flori de sezon...

În sfârșit, cu sentimentul datoriei îndeplinite, am șters-o și m-am dus să mă culc; și când peste toate s-a așternut tăcerea și în curte nu se auzea decât plescăitul ușor al fețelor de masă în bătaia vântului, de parcă ar fi stat cu toate acolo la taclale și curtea era plină de foșnete catifelate, am deschis frumos fereastra și m-am furișat afară, apoi m-am strecurat ușurel printre fețele de masă pâlпăitoare și, mergând păș-păș de-a lungul ferestrelor, am ajuns la poartă, am sărit-o și am pornit-o încetișor pe stradă, și înaintam cuminte de la un felinar la altul, având grijă să mă ascund în beznă ori de câte ori mi se ivea în cale un trecător nocturn pe care-l lăsam să mă depășească, și tot așa până când am început să văd de la distanță firma verde, luminoasă: „La Paradisu”. Ajuns acolo, m-am oprit, am așteptat câteva clipe afară; din măruntaiele clădirii se auzeau sunetele zbârnâitoare ale unui orchestrion, și, deodată, am prins curaj, și, luându-mi inima-n dinți, am intrat, pe culoar era o ferestruică, altfel spus, un ghișeu, și ghișeul acela era atât de sus, încât a trebuit să mă ridic pe vârfuri ca să fiu văzut, și doamna Paradisu', patroana localului, care trona pe un scaun în spatele ghișeului, îmi spune: ce dorești, flăcăule? Și eu i-am răspuns că aș vrea să mă distrez, drept care, dumneaei mi-a deschis ușa și, intrând, am zărit o domnișoară cu părul negru pieptănat pe spate și

strâns în coc, care, în timp ce trăgea cu neașă din țigară, m-a întrebat, la rândul ei, ce doresc? Și eu i-am spus că aș vrea să supez, drept care domnișoara m-a întrebat din nou dacă doresc să fiu servit acolo sau în salonul mare, și eu m-am făcut roșu la față și i-am spus cu sfială că vreau să supez în *chambre séparé*, și ea m-a privit îndelung și, fluierând admirativ, m-a întrebat, așa, ca și când n-ar fi fost în stare să-mi ghicească răspunsul: Și cu cine ați vrea? Și eu am arătat spre ea și am spus, tot cu sfială: cu dumneavoastră, domnișoară, și ea a clătinat din cap aprobator și m-a luat de mână și, braț la braț, m-a condus pe un coridor întunecos, luminat de niște becuri roșii camuflerate, apoi a deschis o ușă și am intrat amândoi într-o cameră în care se aflau un divan, o masă și două scaune îmbrăcate în pluș, și o lumină palidă ce răzbea de undeva, din spatele unei draperii, desena pe plafon un fel de crenguțe ce se lăsau în jos așa cum se lasă deasupra apei crengile salciei plângătoare – și eu m-am așezat și, după ce am pipăit în buzunare bancnotele, am prins curaj și am întrebat: Vreți să luăm cina împreună? Și ce băutură preferați? Și ea a răspuns direct, fără șovăială: șampanie, și eu am încuviințat clătinând din cap, drept care domnișoara a bătut din palme și chelnerul a apărut cât ai zice pește cu o sticlă, a deschis-o în fața noastră, apoi s-a apropiat de o firidă și ne-a umplut paharele, și, în sfârșit, sorbeam și eu pentru prima oară o cupă de șampanie și bășicuțele pocneau și-mi gâdilau nasul, și-mi venea să strănut și strănutam, în timp ce domnișoara golea, în voie, pahar după pahar, apoi mi-a spus cum o cheamă, după care i s-a făcut foame și eu am zis: foarte bine, să se aducă tot ce-i mai bun și ea a spus că-i plac la nebunie stridiile, că aici sunt, fără doar și poate, proaspete, și așa se face că am mâncat